

Jaar van het
Heerlens erfgoed

KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

UITNODIGING

Sectie Monumenten
Kringen Parkstad & Westelijke

Mijnstreek

Excursie naar Alsdorf en Merkstein: 'Op zoek naar de sporen van de mijnbouw "im Aachener Revier"'

Datum: Zaterdag 4 oktober 2025, 9.00 – 18.30 uur

Excursie: bustour en bezichtigingen in Alsdorf en Merkstein (D)

Vervoer: opstapplaatsen voor bus in Geleen en Heerlen

Eind 2024 was het 50 jaar geleden dat de laatste mijn, de Oranje Nassau 1 (ON1), in Nederlands Limburg gesloten werd. In dat kader organiseerde het LGOG (sectie Monumenten en kring Parkstad) op 16 november een druk bezocht Euregionaal symposium. Als vervolg gaan we naar 'mijnerfgoed' in onze buurlanden kijken. De eerste 'mijn-excursie' vond plaats op zaterdag 7 juni in Eisdén-cité en Genk in Belgisch Limburg.

Op zaterdag 4 oktober 2025 gaan wij op bezoek bij de Duitse mijnbouwgebieden in de regio Aken, naar Alsdorf en Merkstein.

Steenkoollagen diep onder de grond trekken zich van nationale landsgrenzen niets aan. Mijnbouw is internationaal, onder andere in een lange strook van het "Aachener Revier" via de beide mijnstroken in Zuid Limburg naar Belgisch Limburg. Het gebruik van steenkool was al bij de Kelten en Romeinen bekend. In het Akens steenkoolbekken werd continu vanaf de Middeleeuwen tot 1997 steenkool gewonnen. In 1394 werd al de "Koylberg zu Eschwylre" (steenkoolmijn te Eschweiler) vermeld. In de zestiende en zeventiende eeuw werden met behulp van waterkracht ingenieuze waterpompen en liften

gebouwd waarmee de steenkool op tientallen meters diepte kon worden gewonnen. Naast steenkool werd en wordt ook op grote schaal bruinkool gewonnen en in iets mindere mate lood, cadmium, ijzer en zink.

De enorme bloei van de mijnbouw vond plaats ten gevolge van de industriële revolutie. De stoommachine maakte exploitatie van de diepere steenkolenlagen mogelijk. Vanaf 1841 werd de regio Aken verbonden met het spoorwegennet en daarmee met de wereldeconomie. De mijnbouw werd toen bepalend voor deze regio. Ruim een halve eeuw later volgde de grootschalige mijnbouw in Zuid Limburg. De Duitse begrippen "Glück Auf!" en "Kumpel" werden gewoon overgenomen; maar ook de internationalisering van het mijnwerkersbestand. Veel Poolse mijnwerkers die uiteindelijk in Kerkrade of Heerlen terecht kwamen, hadden al in Duitsland ervaring opgedaan en spraken een aan het Limburgs plat verwant "Steenkolen-Duits". De mijnbouw betekende werkgelegenheid en koopkracht, maar ook gezondheidsproblemen en catastrofes. In 1930 vonden in Grube Anna in Alsdorf 271 mijnwerkers de dood bij een ondergrondse mijngasontploffing.

Na de sluiting van de steenkolenmijnen moest de regio zich opnieuw uitvinden, maar de herinnering aan het mijnbouwleven is springlevend.

De Sectie Monumenten, Kring Parkstad en Kring De Westelijke Mijnstreek van het LGOG nodigen ieder die belangstelling heeft voor ons mijnbouwverleden en onze mijnwerkers en hun nakomelingen van harte uit om met ons te komen kijken op 4 oktober.

Programma zaterdag 4 oktober:

- 9.00 uur vertrek in Geleen vanaf het parkeerterrein gelegen aan zijweg van de Jos Kleynenlaan: vanaf de Rijksweg direct na tankstation toegangsweg rechts inrijden; na 100 meter ligt het grote parkeerterrein
- 9.30 uur vertrek in Heerlen: parkeerplaats hoek Heerlerbaan en Dr. Meulemanstraat

- 10.00 uur aankomst in mijnbouwmuseum Energeticon op het terrein van voormalige Grube Anna, met “Kaffee und Kuchen”
- 10.30 uur Steigerführung door het complex, onder andere door een nagebouwde ondergrondse gang. Enkele mijnbouwrituelen worden op overtuigende wijze duidelijk gemaakt. Rondleiding in drie groepen, twee Duitstalig en een Nederlandstalig.
- 12.00 uur eenvoudige lunch bij restaurant Eduard op het complex. Liefhebbers kunnen zelf even op verkenning gaan en foto's maken.
- 13.30 uur te voet (800 meter) of met de bus (u kiest) via de Weg der Energie naar het “Fördergerüst am Hauptschacht” (schachtgebouwencomplex) van Grube Anna. Met de wandelaars én de bus gaat telkens een gids mee voor uitleg onderweg.
- 15.00 uur bus vertrekt naar de kleinschaligere Grube Adolf in het nabijgelegen Merkstein. Onderweg uitleg over de invloed van de mijnbouw op de streek.
- 15.30 uur ontvangst in Grube Adolf, kennismaking met enkele voormalige mijnwerkers, met koffie en wat lekkers. U heeft ruimschoots de kans om vragen te stellen. Voor liefhebbers een beperkte rondleiding in kleine groepen.
- 17.00 uur vertrek bus
- 17.30 uur terug in Heerlen; 18.00 terug in Geleen
- De genoemde tijden kunnen door omstandigheden iets afwijken!*

Voor meer informatie over excursie: Martin van der Weerden, mwvdweerden@ziggo.nl of 06-15894406

Aanmelden:

Aanmelden **uiterlijk 16 september 2025**. Kosten: € 28,- per persoon. Deze lage prijs wordt mogelijk gemaakt door de warme ondersteuning van de Gemeente Heerlen in het kader van ‘2025 het Jaar van het Heerlens Erfgoed’. De excursie wordt ook aangekondigd bij organisaties op gebied van mijnenerfgoed en heemkunde.

U meldt u aan voor deze excursie door tijdige betaling van de kosten via overschrijving op IBAN-nummer NL13 INGB 0001 0378 80 t.n.v. LGOG sectie Monumenten, o.v.v. excursie Alsdorf/Merkstein. Stuur u ook een mail met naam (namen) van deelnemers en opstapplaats aan: info@lgog.nl, o.v.v. excursie Alsdorf/Merkstein.

Let op: annuleren is mogelijk, maar men dient dan zelf te zorgen voor vervanger(s).

Sectie Monumenten, in 't kort:

FACEBOOK: LGOG sectie Monumenten heeft een FB-pagina, zie FB/LGOG Monumenten. Op ons FB posten we actuele info.

Programma 2026: in najaar 2025 volgt info over de activiteiten en het aanbod in 2026

Bestuur LGOG sectie Monumenten 2025:

Martin van der Weerden (voorzitter), Elise Oosterbaan (secretaris), Maarten Lenders (penningmeester), Arthur Coppes, Sander van Daal, Paul Stevens, Clementine Wintraecken.

Heeft u belangstelling voor bestuurswerk? Laat het ons weten. Dan nemen we contact met u op.

